

1979
BUDAPEST

6

92

Shh

PRO URBE BUDAPEST — 1979

Kelen Béla

Köpe Bálintot előbb ismertem meg, mint Kelen Bélát. Déry Tibor *Feleletéből* sokat, majdnem mindent tudtam Köpe Bálintról. Már nem gyerek, de még nem felnőtt, amikor ránkszakad a világegés. Ez a sárból gyúrt proliutód csínyekbe keveredik a társaiért, a játékért. Társai: az osztálya; játéka nem egyszer játék a halállal. Mindent végiggondolva cselekszik. Ott van a pályán, a ringben, a polgári lakás kényelmes heverőjén. Mennyi mindent kihagyott. És Köpe Bálint ezzel lett gazdagabb.

Ha majd egyszer sikerül rábeszélnem, mesélje el találkozásai történetét, talán lesz, aki megírja a város történelmének újabb regényét. Mert a regényen túl izgalmas történet lehet, hogy az író hogyan látta, s Köpe Bálint miként élte saját életét. Samikor föllángolt a regény körüli irodalmi-politikai vita, a közömbös sem maradhatott közömbös. Köpe Bálint mellett vagy ellene, — inkább ellene — illett mondani valamit, míg egy fellebbezésnek-helye-nincs kritikával kimondatott róla a végső ítélet. Akkor.

De a Köpe Bálintok nélkül — szerencsétlenségünkre — erre a vitára talán soha nem kerülhetett volna sor. Köpe Bálint, a Tizenháromház suhanca soha nem élt konzolidált körülmények között. Ma bölcsen és utólag — természetesen — okosan azt mondjuk, inkább csak heccből kereste és vállalta a veszélyt.

Köpe Bálint a harmincas évek fiataljainak életét éli. A Sipőcz-konyháról egy kanál zsírt szerez a krumplicevesbe másoknak. Beszáll a versenybe, hogy győzzön a csapata, s ezzel örömet szerezzen — másoknak. Aztán összeverbuválódik a fiatalok csoportja, viszik, sodorják magukkal, hogy az

önmagába vetett hitét bizonyítsa — másoknak. Ez a szó: bizonyítás — nem illik ide.

Köpe Bálint soha nem bizonyítani akart, hanem dolgozni. És amikor tizenhétévesen, fiatal üvegtechnikusként, — hol vannak ma már a tizenhatéves családfenntartók! — beiratkozik a felsőbb iskolába, Kulich Gyula és Orbán László a tanítói.

De akkor már Kelen Béla. Elkapják. Margit körút. Nem lehet tudni, ki meddig él. A hitükért raboskodó foglyok közössége jellemezhető. Váratlan kiszabadulásának pillanatában azon töpreng: mit tehet a társaiért. Fegyveresen részt vesz Rajk László kiszabadításában.

Szabadulás és Margit körút. Soha össze nem illő fogalmak.

1945 januárjában egy angyalföldi borbélyműhelyben, amelynek csillogó, épen maradt réztányérját nyekergette a téli szél, a pincék és börtönök lakói nyakig érő hajjal, szakállasan kijöttek a fényre. Ott, a törtükör előtt, a hab és ecsetek, fenőszíjak és élezőkövek birodalmában — alakították meg Angyalföld pártszervezetét. Kelen Béla is ott volt a borbélyműhelyben. Akinek gyermekkorában a mozgalom volt az élete, felnőtt korában sem léphetett más útra. Nemcsak volt, ekkor lett igazán budapesti ismerős.

Ismerőse a Budapestieknek. Mert Angyalföldről messzire visznek az utak. És mi volt a borbélyműhelyben összeverődő ismeretlen ismerősök programja? Az élet — hókus-pókusz nélkül. Akkor senki nem írta nagybetűvel. Hogy az életbenmaradottak egyáltalán kimehessenek az utcára, el kellett takarítani az utcára ledőlt falakat, eltemetni a halottakat, meleg ételt adni az éhség-

től aszalódott csontkezekbe. És azt is meg kellett mondani: te itt, te ott fogsz lakni! Aszén nem a tied, nem neked gurulnak ide a vágányokon a vagonok, fény kell és áram, nehogy a sötétben eltévedjen a sebészke. Ez a vagon és a másik, a harmadik, a tizedik is az Elektromos Műveké. Kelen Béla ebben a fölismerhetetlen rendetlenségben a kerületi pártbizottság titkára, maiszóval a kerület gazdája lett. És tisztultak az utcák. Volt hova menniük, keresni hozzátartozóikat az Angyalföldieknek. Áramot termelt a Művek. A haverok levágatták tincseiket, szaporodott a mindennap borotválkozók száma. Jöttek idegenek, szerszámmal, talicskával, orvosi táskával, papírral és ceruzával, örök álltak a gyárak kapujában. És egyszer váratlanul írógép is kopogni kezdett valahol egy irodában, a frissen alakult Nemzeti Bizottságban. Igaz, nem sokáig kattogott, mert még erősebb volt a budai ágyútűz. De ők azt tették, amit akkor tenniük kellett.

A felnőtt suhanc szívesen bedobta volna magát ismét a játékba — de embereket kellett toborozni a Manci-híd építéséhez.

A mindig másokért cselekvő — mint mindenki, aki ember — naiv álmodozó is. 1945 januárjában egy sáros, lapályos területre megálmodni a mai József Attila Színházat, merész fantáziára vall. És más volt akkor rendbehozni a Fáy utcai pályát, mint ahogy néhány éve történt nagy fölhajással. Népfürdő a Dagályból! Talán akad majd valaki, aki lecsapolja a Dunát. És voltak, vannak akik mindezt nemcsak álmodták — megtették.

Kelen Béla pesti ember. De nem azért, mert a posztja kötötte ide. Azért is, hiszen 1949 óta országgyűlési képviselő. És sok, vidékről idekerült honfitársunk neki köszönheti, hogy igazi budapesti lett. Őt minden a fővároshoz kötötte, s mindent megtett azért, hogy másokat is idekössön. Itt volt kerületi titkár, szervezte az ifjúsági szövetséget, a MADISZ-t, volt az Országos Diákjóléti és Kollégiumi Bizottság élén, toborzott a szakértetségire. Csepeli párttitkár korában is angyalföldi maradt. Ha néha haragosan vitatkozott, azt is városáért tette.

A Magyar—Szovjet Baráti Társaság főtítkára lett. Majd visszatért — mert új megbízást kapott — nem titkolt szenvedélyéhez a játékhoz, a sport országos irányításában kapott felelős megbízást.

Kelen Béla a munkájából eredően ismeri a hatalom letéteményesét, a munkásosztályt, ismeri szövetségeseit és túlzás nélkül mondhatjuk, városunk minden társadalmi csoportját.

Számomra rejtély, hogy az ő ismerősei, barátai miért a mi személyes ismerőseink és barátaink is.

Tizenhat évig nyitottuk mindennap egymásra az ajtót az Esti Hírlap szerkesztőségében. Az Esti Hírlap, — ha netán valaki nem tudná — budapesti lap, a budapestiekért van. A Budapesti Pártbizottság egykori titkárának útja valamikor, régen ebbe a sokszor elátkozott szentélybe vezetett. Főszerkesztő. Ha Köpe Bálint sokat játszott valaha, Kelen Béla nekünk fővárosiaknak adta az életét. Egy ember a kétmillióból.

Paizs Gábor